

**POWIATOWY
PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA POWIATU RAWSKIEGO
NA LATA 2024-2030**

RAWA MAZOWIECKA, listopad 2024 rok

SPIS TREŚCI

str.

1. Wstęp	2
2. Demografia	3
3. Diagnoza	4
4. Formy opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi.....	5
5. Cele, zadania programu.....	8
6. Finansowanie.....	8
7. Monitoring.....	8
8. Harmonogram realizacji Programu	9

1. WSTĘP

Według Światowej Organizacji Zdrowia „zdrowie” to nie tylko całkowity brak choroby, czy kalectwa, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu (dobrego samopoczucia). W myśl tej definicji, zdrowie psychiczne to nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również stan, który pozwala osobie sprawnie funkcjonować w społeczeństwie.

Obecnie choroby psychiczne uznawane są za jedno z powszechniejszych schorzeń, a w przyszłości mogą stać się jednym z głównych problemów zdrowotnych i medycznych. Z najnowszych badań stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań wynika, że ponad 25 proc. Polaków, czyli ponad 8 mln osób cierpi w swoim życiu na różne zaburzenia psychiczne. Obserwuje się również sukcesywny wzrost liczby osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych związanych z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w coraz szybszym tempie życia i wysokim poziomie stresu. Ponadto występowanie niekorzystnych zjawisk takich jak: bezrobocie, ubóstwo, rozpad więzi emocjonalnych również powoduje pogłębianie problemów ze zdrowiem psychicznym.

Chociaż dane te są niepokojące to prawdopodobnie nie oddają pełnej skali problemu ponieważ zaburzenia psychiczne są często niediagnozowane i nieleczone, co oznacza, że wiele osób cierpi nie mówiąc o tym. Z powyższych badań wynika również, że tylko kilkanaście procent osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej. Przyczyn zaistniałej sytuacji należy upatrywać nie tylko w słabej dostępności do pomocy instytucjonalnej ale także w postawie społeczeństwa wobec tych problemów. Społeczeństwo ma bardzo małą wiedzę na temat zdrowia psychicznego i jego zaburzeń, co przejawia się postawą stygmatyzacji, uprzedzeniami i dyskryminacją a odczuciem wobec tych osób jest lęk, przerażenie, bezradność i obojętność.

Zaburzenia psychiczne ciągle kojarzą się nam z izolacją, zamkniętym zakładem opieki, szpitalem psychiatrycznym i nadal uważane są za wstydliwe. Przez co osoby, które nie radzą sobie z codziennymi problemami częściej sięgają po używki (narkotyki, alkohol) niż korzystają z porad specjalistów.

Chociaż medycyna w Polsce poczyniła znaczne postępy w diagnozowaniu i leczeniu zaburzeń psychicznych, to nadal istnieje konieczność podejmowania licznych działań na rzecz poprawy stanu zdrowia psychicznego Polaków. Należą do nich między innymi: zwiększenie świadomości społecznej, poprawa dostępu do instytucjonalnej opieki zdrowotnej i stworzenie zintegrowanego systemu pomocy w ramach którego oferowana byłaby pomoc medyczna, socjalna, prawna, edukacyjna oraz związana z zatrudnieniem, a także pomoc rodziny i otoczenia.

Profilaktyka i edukacja społeczeństwa oraz wspieranie dzieci i młodzieży w dążeniach do zachowania zdrowia psychicznego jest długotrwałą inwestycją w społeczeństwo i cały system zdrowotny państwa. Im wyższa świadomość społeczna dotycząca zaburzeń psychicznych, tym większa możliwość wczesnego ich wykrycia oraz większa możliwość stworzenia odpowiednich warunków do życia osobom, których ten problem bezpośrednio dotyczy.

Choroby psychiczne dotyczą coraz większej liczby osób i coraz częściej ludzi bardzo młodych, a ich skutki mają wpływ na całe społeczeństwo. W związku z tym powinniśmy podejmować wspólne działania, aby zapewnić osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne niezbędną opiekę i wsparcie. Najbliższe lata będą wymagały dalszych rozwiązań systemowych, większego zaangażowania podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych, jednostek samorządowych różnego szczebla oraz całego społeczeństwa w celu poprawy opieki nad zdrowiem psychicznym Polaków.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 zwany dalej „Programem”, stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480) został ustanowiony na podstawie art. 2 ust.6 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U z 2024 r. poz.917). Program ten określa strategię działań, których celami głównymi są:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

W programie tym określone są również cele szczegółowe i wynikające z nich zadania dla poszczególnych podmiotów w tym dla jednostek samorządu terytorialnego jakimi są powiaty. Jednym z zadań powiatu jest opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Rawskiego na lata 2024 -2030 zwany dalej „ Programem” został opracowany na podstawie aktów prawnych takich jak:

- 1) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480);
- 2) Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U z 2024 r. poz.917).

Niniejszy Program jest dokumentem strategicznym, określającym najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu Rawskiego i wyznaczającym kierunki działań w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych oraz organizacji opieki psychiatrycznej.

Program został opracowany przez Powiatowy Zespół Koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 na terenie Powiatu Rawskiego. Zespół został powołany Uchwałą Nr 55/2024 Zarządu Powiatu Rawskiego z dnia 13 września 2024 roku i będzie odpowiedzialny za realizację, koordynowanie i monitorowanie Programu.

2. Demografia

Demografia obrazuje powstawanie, życie i przemijanie społeczności ludzkiej. Analiza danych demograficznych daje nam obraz zachodzących zmian oraz kierunki tych zmian w populacji ludności, na danym terenie i w określonej przestrzeni czasu. Zmiany w profilu demograficznym społeczeństwa są najważniejszą determinantą zapotrzebowania na świadczenia zdrowotne, która pozwala na właściwe kreowanie polityki w zakresie zdrowia publicznego.

2.1. Stan i struktura ludności według płci, wieku i miejsca zamieszkania

Tabela nr 1. Struktura ludności w powiecie rawskim w latach 2022-2023- ogółem, według płci i miejsca zamieszkania

Rok	Liczba ludności ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Wieś	Miasto
2022	46.415	22.864	23.551	27.277	19.138
2023	46.082	22.712	23.370	27.140	18.942

Z analizy powyższych danych wynika, że z każdym rokiem zmniejsza się liczba ludności na terenie Powiatu Rawskiego. Dotyczy to zarówno mężczyzn jak i kobiet. Jest to wynik utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Prognozowana liczba ludności wskazuje na to, że do 2050 roku liczba ludności w powiecie rawskim zmniejszy się o ponad 8 tysięcy.

2.2. Struktura ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Bardzo istotne dla oceny potrzeb zdrowotnych ma aktywność zawodowa społeczności lokalnej. Z analizy danych wynika, że w Powiecie Rawskim systematycznie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejsza się w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku miały wpływ na zmianę współczynnika obciążenia demograficznego.

Tabela nr 2. Wielkość populacji w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności w powiecie rawskim w latach 2022-2023

Rok	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	Liczba osób w wieku Produkcyjnym mężczyźni 18-64 lata kobiety 18-59 lat	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym mężczyźni 65 lat i więcej kobiety 60 lat i więcej
2022	8.829	26.606	10980
2023	8.690	26.213	11.179

2.3. Przyrost naturalny

Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów w danej populacji. Współczynnik ten interpretuje się jako liczbę osób, o którą przeciętnie zwiększa się lub zmniejsza każde 1000 ludności. Na terenie Powiatu Rawskiego na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się ujemny przyrost naturalny. Sytuacja ta jest wynikiem tego, że więcej ludzi umiera niż się rodzi.

W latach 2022-2023 liczba ta przedstawiała się następująco:

- w 2022 roku - liczba urodzeń 401
- liczba zgonów 609
- przyrost naturalny -208

- w 2023 roku - liczba urodzeń 386
- liczba zgonów 529
- przyrost naturalny - 143

Taka sytuacja dotyczy zarówno województwa łódzkiego, jak i całego kraju. Mimo prowadzonej przez rząd polityki prorodzinnej, demograficzne prognozy nadal nie są optymistyczne. Ujemny przyrost naturalny jest to negatywne zjawisko, bowiem oznacza starzejącą się populację, a co za tym idzie zmianę profilu zapotrzebowania na świadczenia medyczne i rozwoju placówek medycznych

3. Diagnoza

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U z 2024 r. poz. 917) osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo,
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Epidemiologia chorób i zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców Powiatu Rawskiego została opracowana na podstawie danych uzyskanych z Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, funkcjonujących na terenie Powiatu Rawskiego świadczących usługi w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień.

Z analizy danych epidemiologicznych wynika, że chorobowość i zachorowalność z powodu chorób psychicznych, na terenie Powiatu Rawskiego z każdym rokiem wzrasta. Chorobowość określana jest, jako liczba osób cierpiących na dane schorzenie w określonej populacji ryzyka. Chorobowość na dane schorzenie zależna jest od zapadalności i okresu trwania choroby od momentu jej wystąpienia.

Zapadalność (zachorowalność) opisuje liczbę wystąpienia nowych przypadków danego schorzenia w badanym okresie czasu.

1) Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu

W Poradni leczenia uzależnień i współuzależnień w Rawie Mazowieckiej w 2023 roku udzielono 2.930 porad o 600 porad więcej niż w 2022 roku (2321 porad).

Psychoterapią objętych było 178 osób o 34 osoby więcej niż w 2022 roku (144 osoby).

Z powodu zaburzeń psychicznych związanych z nadużywaniem alkoholu w 2023 roku leczonych było 137 osób. W tym używanie szkodliwe 12 osób i zespół uzależnień 125 osób.

Wśród ogółu leczonych, mężczyźni stanowili około 73%, kobiety 27%. Analizując wiek osób leczących się w poradni należy stwierdzić, że największą grupę stanowią osoby w przedziale wieku 30-64 lata, co stanowi około 84 % ogółu leczonych, następnie 19-29 lat, co stanowi około 8 % ogółu leczonych i grupa wiekowa 65 lat i więcej stanowi również 8 % ogółu leczonych. Wśród ogółu leczonych, leczeni po raz pierwszy w życiu stanowią 16,86%, co oznacza, że w 2023 roku do poradni zgłosiły się 23 nowe osoby z powodu zaburzeń psychicznych związanych z nadużywaniem alkoholu. Wśród ogółu leczonych osoby zamieszkałe w mieście stanowią około 87 %, pozostałe 13 % stanowią osoby zamieszkałe na wsi.

Z powodu zaburzeń psychicznych nie związanych z uzależnieniem od alkoholu w poradni leczonych było 37 osób. Z tego po raz pierwszy 7 osób. W tym z powodu zaburzenia związanego ze stresem i somatoforniczne 36 osób i 1 osoba z powodu zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych.

Wśród ogółu leczonych 75,7 % stanowią kobiety (28 kobiet) i 24,3 % stanowią mężczyźni (9 osób). Osoby te znajdują się w grupie wiekowej 30-64 lata

2) Zaburzenia psychiczne bez uzależnień

W Poradni zdrowia psychicznego w Rawie Mazowieckiej w 2023 roku leczonych było 555 pacjentów. Wśród ogółu leczonych mężczyźni stanowią 34,1 %, kobiety 65,9 %. Największą grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym 30-64 lata 55,8%, następnie w przedziale wieku 65 lat i więcej 35,3,5%, w przedziale wieku 19-29 lat 7,9%. Z ogółu leczonych osoby zamieszkałe na wsi stanowią 61,1 %, w mieście 38,9 %. Pacjenci, którzy po raz pierwszy w życiu zgłosili się do lekarza psychiatry (dotyczy 2023 roku) stanowią 28.8 % ogółu leczonych.

Najczęstszymi zaburzeniami psychicznymi z powodu, których pacjenci leczeni byli w poradni to:

- a) zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne, które stanowią 30,5% ogółu leczonych,
- b) zaburzenia organiczne stanowią 21,8% ogółu leczonych,
- c) schizofrenia stanowi 13,5%,
- d) depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe stanowią 13,1 %,
- e) epizody afektywne 8,5%,
- f) upośledzenie umysłowe 4,7%

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rawie Mazowieckiej wydał orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z powodu problemów w zakresie zdrowia psychicznego osobom powyżej 16 roku życia: w 2022 roku 72 orzeczenia w 2023 roku 62 orzeczenia z czego: z powodu upośledzenia umysłowego w 2022 roku 7 orzeczeń w 2023 r. 14 orzeczeń, z powodu chorób psychicznych w 2022 roku 60 orzeczeń w 2023 roku 31 orzeczeń, z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych, autyzm, zespół Aspergera w 2022 roku 5 orzeczeń w 2023 roku 8 orzeczeń. Osobom poniżej 16 roku życia w 2022 roku wydał 36 orzeczeń w 2023 roku 44 orzeczenia, : z czego z powodu upośledzenia umysłowego w 2022 roku 7 orzeczeń w 2023 r. 7 orzeczeń, z powodu chorób psychicznych w 2022 roku 1 orzeczenie w 2023 roku 5 orzeczeń, z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych, autyzm, zespół Aspergera w 2022 roku 28 orzeczeń w 2023 roku 32 orzeczenia.

Powyższe dane, jakie zostały zaprezentowane nie w pełni odzwierciedlają stan faktyczny dotyczący chorobowości i zapadalności na poszczególne jednostki chorobowe. Wynika to z faktu, że pacjenci leczą się również w placówkach poza terenem Powiatu Rawskiego, a także w gabinetach prywatnych. Należy również wziąć pod uwagę osoby, które mają problem ze zdrowiem psychicznym i nie zgłaszają się do lekarza.

Dlatego też należy przypuszczać, że problemy ze zdrowiem psychicznym ma znacznie większa liczba mieszkańców Powiatu Rawskiego.

Grupą wymagającą pomocy są także dzieci i młodzież. Zagrożone depresją, zaburzeniami lękowymi, coraz częstszymi myślami samobójczymi, stresem psychologicznym, konfliktami z rówieśnikami, przemocą, uzależnieniami. Zagrożenia dla zdrowia psychicznego młodzieży są faktem, o czym świadczą działania psychologów szkolnych, Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Rawie Mazowieckiej rejestrujących coraz więcej przypadków interwencji.

Liczba przyjętych pacjentów w Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Rawie Mazowieckiej wynosi 294.

Są to osoby głównie z: zaburzeniami lękowymi, zaburzeniami nastroju, zaburzeniami eksternalizacyjnymi, zaburzeniami jedzenia, trudnościami adaptacyjnymi, trudnościami w relacjach rówieśniczych oraz z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

4. Formy opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi może być realizowana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach opieki społecznej. Wspierana przez organizacje pozarządowe i grupy wsparcia.

Opieka zdrowotna finansowana jest z następujących źródeł:

- 1) Narodowego Funduszu Zdrowia – środki przeznaczane na świadczenia zdrowotne;
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego – środki przeznaczone na realizację programów lokalnych, w tym realizowanych w placówkach oświatowych;
- 3) PFRON;

4) z budżetów własnych podmiotów będących realizatorami Programu.

W Powiecie Rawskim opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi realizowana jest w ramach ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej w poradniach zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień i współuzależnienia, poradniach psychologicznych, ośrodkach pomocy społecznej.

Brak jest na terenie Powiatu Rawskiego stacjonarnej całodobowej opieki psychiatrycznej. Brak również Centrum Zdrowia Psychicznego.

Ponieważ w przypadku chorób psychicznych i uzależnień pacjenci przyjmowani są w poradniach bez skierowania od lekarza i nie ma rejonizacji w związku z tym pacjent może leczyć się w dowolnej placówce na terenie kraju.

Na terenie Powiatu Rawskiego pomoc osobom z problemami zdrowia psychicznego udzielana jest przez podmioty lecznicze, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz placówki oświatowe.

1) Podmioty lecznicze:

- a) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Remedium” Sp. z o. o w Rawie Mazowieckiej - Poradnia zdrowia psychicznego,
- b) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Medyczne Verbena” w Rawie Mazowieckiej, Poradnia zdrowia psychicznego,
- c) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rawie Mazowieckiej Przychodnia ul. Niepodległości 8
  - Poradnia leczenia uzależnień i współuzależnień,
  - Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Rawie Mazowieckiej;

2) Placówki pomocy społecznej

a) Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Rawskiej,
- realizuje zadania w z zakresu pomocy społecznej udzielając wsparcia społecznego, osobom z zaburzeniami psychicznymi mającymi trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem, pozwalającego na zaspokojenie ich potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną. Placówka przeznaczona jest dla osób dorosłych oraz małoletnich powyżej 16 roku życia,

b) Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie Powiatu Rawskiego,

c) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej zapewniają pomoc mieszkańcom powiatu znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych w tym również osobom z problemami psychicznymi,

d) Centrum Opiekuńczo -Mieszkalne w Rawie Mazowieckiej, którego głównym celem jest wspieranie osób z niepełnosprawnością poprzez: zapewnienie im opieki i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, umożliwienie warunków do niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania, włączenie do życia w społeczności lokalnej, stymulowanie kompetencji społecznych oraz nawiązywanie relacji interpersonalnych oraz pomoc osobom samotnym.

e) Dzienny Dom Seniora w Rawie Mazowieckiej

Dom przeznaczony jest dla mieszkańców miasta Rawa Mazowiecka, w wieku 60+ i świadczy usługi socjalne, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne, aktywności ruchowej (kinezyterapii), aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy), terapii zajęciowej.

3) Warsztaty Terapii Zajęciowej - WTZ

Warsztaty są placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym (m.in. upośledzonym umysłowo) niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

4) Zakład Aktywności Zawodowej w Rawie Mazowieckiej utworzony przez Rawsko-Bialską Spółdzielnię Nadzieja i Praca.

Podstawowym zadaniem ZAZ jest rehabilitacja zawodowa i społeczna zatrudnionych w Zakładzie osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym (bez względu na rodzaj schorzenia) i umiarkowanym (tylko upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne lub autyzm). ZAZ prowadzi

działalność wytwórczą, która pozwala rehabilitować zawodowo i społecznie zatrudnionych pracowników poprzez wykonywanie zleceń w warunkach realnego rynku usług.

5) Organizacje pozarządowe

Ważną rolę w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin pełnią organizacje pozarządowe. Nikt nie zna bardziej problemów tego środowiska niż oni sami tworząc związki, fundacje i stowarzyszenia. Organizacje te najlepiej znają potrzeby swoich podopiecznych i najskuteczniej je zaspokajają. W związku z czym pełnią bardzo ważną rolę w działaniach na rzecz społeczności gdyż po pierwsze reprezentują społeczność lokalną, wyrażają jej potrzeby, dążenia i oczekiwania, po drugie świadczą pomoc bezpośrednią na rzecz osób potrzebujących.

Dodatkowo na terenie powiatu rawskiego prowadzone są działania pomocowe w formie: usług opiekuńczych, asystenta osoby niepełnosprawnej czy usług wychowawczych dla opiekunów formalnych osób zależnych w tym osób z zaburzeniami psychicznymi czy chorobami na tle psychicznym.

a) Stowarzyszenie Nowe Życie w Rawie Mazowieckiej

Celem Stowarzyszenia jest informowanie społeczeństwa o przyczynach i skutkach objawów, przebiegu i leczenia depresji, upowszechnianie wiedzy o współczesnych metodach leczenia chorób psychicznych oraz kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego oraz zapobieganie uzależnieniom,

b) Fundacja Obudźmy Nadzieję w Rawie Mazowieckiej

Celem Fundacji jest pomaganie ludziom dotkniętym chorobą, samotnym i wymagającym troskliwej opieki i wsparcia.

c) Stowarzyszenie „AUTYZM – ktoś zaczarował mój świat”

Celem stowarzyszenia jest prowadzenie działań na rzecz dzieci z zaburzeniami rozwoju, autyzmem, zespołem aspergera i pochodnymi.

d) Stowarzyszenie na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem i wykluczeniem społecznym „MOSIK”

Głównym celem Stowarzyszenia jest pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem i wykluczeniem społecznym oraz pomoc osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem.

e) Stowarzyszenie” Pogotowie Rodzinne im. Jolanty Fadeckiej”

Stowarzyszenie ma na celu między innymi udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie i ich rodzinom, likwidowanie skutków przemocy w rodzinie, łagodzenie objawów przejawów przemocy wśród ofiar i ich rodzin oraz przywracanie im równowagi psychicznej, przywracanie poszkodowanym zdolności do samodzielnego radzenia sobie.

f) Stowarzyszenie „Przymierze Rodzin” w Rawie Mazowieckiej

Którym celem jest prowadzenie Świetlicy Środowiskowej dla dzieci i młodzieży której celem jest

g) Rawskie Stowarzyszenie Abstynenckie „Szansa” w Rawie Mazowieckiej

Stowarzyszenie prowadzi również Klub Abstynencki „Przedwiośnie” w Białej Rawskiej. Celem stowarzyszenia jest pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom.

h) Grupy AA działające przy parafiach;

6) Placówki oświatowe:

a) Zespół Placówek Specjalnych

Jest to placówka oświatowa dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Placówka prowadzi Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii do którego przyjmowana jest młodzież w wieku od 13 do 18 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim, która z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym jest zagrożona niedostosowaniem społecznym lub uzależnieniem i wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz specjalistycznej pomocy psycho-edukacyjnej,

b) Poradnia pedagogiczno-psychologiczna dla dzieci i młodzieży

Celem działania Poradni jest udzielanie dzieciom (w wieku od urodzenia) i młodzieży pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży,

c) Szkoły

W szkołach dzieci i młodzież mająca problemy i znajdująca się w trudnych sytuacjach życiowych może otrzymać fachową pomoc pedagoga, psychologa.

7) Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej

Usługi rynku pracy realizowane są głównie przez powiatowy urząd pracy. Warunkiem skorzystania z nich jest rejestracja w urzędzie i aktywna współpraca z pośrednikiem pracy w zakresie uzyskania zatrudnienia oraz informacji o możliwości korzystania z różnych form aktywizacji zawodowej w tym dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego.

Aktywizacja zawodowa bezrobotnych to konkretne usługi rynku pracy, z których może skorzystać każda osoba pozostająca bez pracy w tym z doświadczeniem choroby psychicznej. Należą do nich:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- organizacja szkoleń.

8) Powiatowy Zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności w Rawie Mazowieckiej

Zadaniem Zespołu jest określenie stopnia naruszenia sprawności organizmu i konsekwencji tego stanu:

- dla możliwości podjęcia pracy, pełnienia ról społecznych jakie każdy człowiek pełni stosownie do wieku, płci, uwarunkowań społecznych, kulturowych itp.
- ograniczeń w samodzielnej egzystencji.

5. Cele i zadania Programu

Cele główne, szczegółowe i zadania określa Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Celami głównymi Programu są:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele i zadania określone w Programie przypisane są poszczególnym podmiotom zobowiązanym do ich realizacji.

Cele i zadania Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. przypisane do realizacji samorządowi powiatowemu zawiera opracowany Harmonogram zadań realizowanych w ramach Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Rawskiego na lata 2024-2030.

Program określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego Powiatu Rawskiego i wyznacza kierunki działań, które mogą przyczynić się do wypracowania docelowego modelu organizacji opieki psychiatrycznej na terenie Powiatu.

6. Finansowanie

Zadania określone w Programie będą finansowane ze środków finansowych pochodzących z :

- 1) Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 2) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 3) Budżetu Powiatu;
- 4) Oraz środki własne podmiotów będących realizatorami Programu.

7. Monitoring

Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu będzie polegała na gromadzeniu i analizowaniu sprawozdań dotyczących realizacji zadań wynikających z Programu przekazywanych przez podmioty wskazane do jego realizacji.

Monitorowanie i ocena realizacji Programu należy do zadań Powiatowego Zespołu Koordynującego realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030.

8. Harmonogram zadań Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Rawskiego na lata 2024-2030

Cel główny 1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb

Cel szczegółowy: 1a Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej					
Lp.	Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący
1.	Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży.	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie Powiatowego Programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej na terenie Powiatu Rawskiego. Rozwój bazy leczenia i wsparcia dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Podjęcie działań w celu utworzenia poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Utworzenie dziennego oddziału dla osób z zaburzeniami psychicznymi w strukturach SPZOZ w Rawie Mazowieckiej. Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych w zakresie terapii uzależnień poprzez zwiększenie zasobów kadrowych. 	Podmioty lecznicze Samorząd powiatowy SPZOZ	2024-2030	Liczba placówek /miejsc
2.	Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego	Podjęcie działań mających na celu utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego na terenie Powiatu Rawskiego w strukturach SPZOZ w Rawie Mazowieckiej.	Podmioty lecznicze SPZOZ	2024-2030	Podjęte działania CZP
Cel szczegółowy: 1d Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego					
1.	Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej.	<ol style="list-style-type: none"> Rozwój bazy środowiskowej opieki psychiatrycznej poprzez utworzenie domów dziennego pobytu, hosteli, klubów samopomocy. Rozwój istniejącej bazy usług opiekuńczych, bytowych i mieszkaniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zwiększenie liczby miejsc i rozszerzenie oferty programowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w domu środowiskowej samopomocy, WTZ. 	Samorząd powiatowy, Organizacje pozarządowe WTZ PCPR	2024-2030	Liczba osób korzystających z wsparcia. Liczba placówek Liczba osób biorących udział w szkoleniach

		4. Szkolenia i podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania z zakresu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.			
2.	Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	1. Udzielenie wsparcia finansowego i pozafinansowego organizacjom pozarządowym w działaniach na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.	Samorząd powiatowy,	2024-2030	Liczba projektów, które otrzymały wsparcie finansowe
3.	Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie imprez integracyjnych. 2. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na temat zaburzeń psychicznych. 3. Utworzenie grup wsparcia dla osób z problemami psychicznymi. 4. Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. 5. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi w turnusach rehabilitacyjnych. 6. Dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży. 7. Organizacja poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego/ ofiar przemocy dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży. 8. Podjęcie współpracy z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi. 	PCPR	2024-2030	<p>Liczba uczestników w grupie wsparcia</p> <p>Liczba zorganizowanych imprez</p> <p>Liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych.</p> <p>Liczba osób korzystających z dofinansowania na rehabilitację</p>
Cel szczegółowy: 1e Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi					
1.	Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie osób z zaburzeniami psychicznymi bezrobotnych i poszukujących pracy indywidualnym planem działania 2. Aktywacja ludzi młodych będących na początku kariery zawodowej poprzez umożliwienie im nabywania dodatkowych umiejętności zawodowych, planowania indywidualnej kariery zawodowej oraz umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. 3. Organizowanie szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi mających na celu zmiany kwalifikacji zawodowych dla zwiększenia szans na zatrudnienie. 	Powiatowy Urząd Pracy	2024-2030	<p>Liczba osób objętych IPD</p> <p>Liczba osób korzystających z informacji zawodowej/zajęć grupowych.</p> <p>Liczba zorganizowanych szkoleń</p>

2.	Prowadzenie kampanii szkoleniowo –informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	1. Organizowanie spotkań z pracodawcami/ konferencji, mających na celu promowanie zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi. 2. Kampania informacyjna w mediach.	Powiatowy Urząd Pracy	2024-2030	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji
3.	Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.	1. Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi w ramach refundacji wynagrodzeń i składki ZUS. 2. Przyznanie bezrobotnym osobom niepełnosprawnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. 3. Zatrudnianie bezrobotnych i poszukujących pracy niepełnosprawnych w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. 4. Organizowanie staży dla osób niepełnosprawnych.	Powiatowy Urząd Pracy	2024-2030	Liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac interwencyjnych. Liczba osób, którym udzielono jednorazowo środków finansowych na podjęcie działalności gospodarczej. Liczba osób zatrudnionych w ramach refundacji stanowisk pracy. Liczba osób uczestniczących w stażu.

Cel szczegółowy: 1f Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

1.	Powołanie lub kontynuacja lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu.	Powołanie Uchwałą Zarządu Powiatu Rawskiego Powiatowego Zespołu Koordynującego realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 na terenie Powiatu Rawskiego.	Zarząd Powiatu	2024	Uchwała Zarządu Powiatu Rawskiego
2.	Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych medycznych i społecznych świadczeń.	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Rawskiego na lata 2024-2030.	Powiatowy Zespół Koordynujący realizację NPOZP	2024	Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030
3.	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.	1. Organizowanie spotkań Zespołu. 2. Przekazywanie sprawozdań z realizacji Programu.	Powiatowy Zespół Koordynujący realizację NPOZP	2024-2030	Liczba spotkań
4.	Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi(w postaci papierowej lub elektronicznej).	1.Opracowanie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Powiatu Rawskiego. 2.Udostępnienie przewodnika w formie: a) elektronicznej poprzez zamieszczenie na stronie internetowej powiatu rawskiego	Powiatowy Zespół Koordynujący realizację NPOZP	2024-2030 Coroczna aktualizacja	Przewodnik

		b) papierowej – rozpowszechnienie w urzędach, podmiotach leczniczych i innych miejscach ogólnie dostępnych.			
Cel szczegółowy: 1g. Udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom					
1.	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja zadań statutowy poradni psychologiczno-pedagogicznej (PPP). 2. Zwiększenie dostępności dzieciom i młodzieży do świadczeń zdrowotnych lekarza psychiatry. 3. Organizowanie konferencji dla młodzieży, rodziców w zakresie problematyki związanej ze zdrowiem psychicznym i problemami osób chorujących na choroby psychiczne. 	psycholodzy pedagodzy terapeuci PPP	2024-2030	Liczba osób korzystających z pomocy. Liczba zorganizowanych, spotkań, konferencji.
2.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności do psychologa, pedagoga dla dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach. 2. Prowadzenie terapii dla osób wymagających wsparcia. 3. Realizacja programów profilaktycznych promujących działania w zakresie zdrowia psychicznego oraz radzenia sobie z problemami. 4. Nauczanie młodzieży umiejętności radzenia sobie ze stresem i przemocą. 5. Informowanie i edukowanie dzieci i młodzieży, w zakresie promocji zdrowia psychicznego w obszarach przeciwdziałania uzależnieniom, patologicznym zachowaniom, depresji, samobójstwom, czynników sprzyjających powstawaniu zaburzeń i chorób psychicznych oraz sposobu ich eliminacji. 6. Prowadzenie szkoleń dla nauczycieli i rodziców na temat trudności edukacyjnych i wychowawczych oraz rozpoznawania objawów nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych oraz innych uzależnień. 	nauczyciele psycholodzy pedagodzy terapeuci PPP	2024-2030	Liczba osób korzystających z pomocy. Liczba zrealizowanych programów